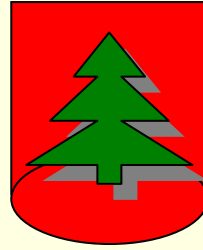
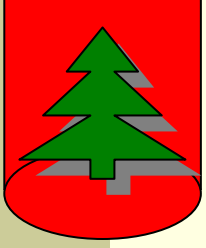

TÜRK ŞAMLAR AİLE DERNEĞİ - KURULUŞ 1985

ŞAMLAR POSTASI

SAYI 3 – HAZİRAN 2009

ŞAMLAR POSTASI

TÜRK ŞAMLAR AİLE DERNEĞİ YAYINLARI

- HAZİRAN ayı sayısı içeriği.
- Önsöz
- Şamlar köyü (Selman Zebilin kitabı)

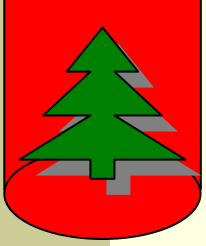
TÜRK ŞAMLAR AİLE DERNEĞİ

Lokal adresi:
Maridalsveien 3
0403 OSLO

Posta adresi:
Postboks 4495 Nydalen

Yazı işleri sorumlusu:
Seyit Ali Cenar

Telefon:
41 51 61 63

ŞAMLAR POSTASI

Önsöz.

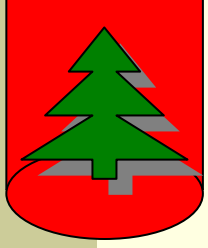
Sayın okurlar!

Haziran ayı sayısında Selman Zebil tarafından yazılan ve çıkartılan ve Şamlar köyü ve Şamlarlıları ele alan kitaptan kısa yazı dizilerine yer verilecektir. Zebilin yapmış olduğu araştırmaların sonucu yazılan kitap köyün tarihi, halkı ve gelenekleri ile ilgili bilgiler içermektedir. Öncelikle küçükler ve genç nesiller açısından ilginç bulunabilir. Köyde doğmamış ve yaşamamış Şamlarlılar için köyü ve geleneklerini tanıma fırsatı olabilir. ■

■ Oslo, haziran 2009 – Seyit Ali Cenar

ŞAMLAR POSTASI - SAYI 3 - HAZİRAN 2009
Copyright

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü ve toplumsal bakış.

Kitabının açılış bölümünde Şamlar köyüne toplumsal bakış ele alınmıştır.

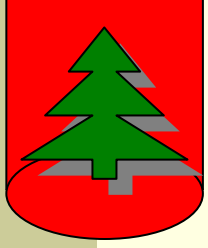
Öncelikle göç nedeni ile dışa açılma yakın zamanda başlamıştır. Buda köy kimliğinin ve kültür değerlerinin bu güne kadar korunmasını sağlamıştır. Bir başka etken ise "dışa sır vermeyen" bir toplum geleneğinden kaynaklanmıştır. Etrafında bulunan sünni köyler ve Beyşehir deki toplumlardan dinsel şiddet kullanılan bir baskı gelmemiştir. Genelde sözlü sataşmalar olmuştur. Atalar her zaman uyanık olunması konusunda telkinlerde bulunmuşlardır.

Her zaman akıllarda Türkiyenin diğer bölgelerinde yaşanan (Çorum, Sivas, Kahramanmaraş) olayları Şamlarlılar arasındada korku yaratmıştır.

Dışa sır vermeyin telkinleri halen günümüzde yaşanır. Dışa sır vermeyen yapısı ile Şamlar köyü kendisini her zaman sakladı. Sonuçta bu gizlilikten dolayı sünni komşu köylüler hep Şamlarlılara kuşku ile bakmıştır. İki toplumun şüphe ve endişe ile birbirine yaklaşıma günümüze kadar gelmiştir. "Mum söndü, kestiği yenmez, gusül yapmazlar" gibi önyargılar her zaman olmuştur.

Şamlar köyü inancında Atatürkçü, laik devlet geleneğine ve cumhuriyetin ilkelerine bağlılık vardır. Ne tarikatların batağında nede cemaatlerin kısıkcındadırlar. Millet olma şuuruları sağlamdır. Bölgede geçmişte sünni köylerle büyük sorunlar yaşanmamıştır. Köy sınırları anlaşmazlığı dışında belkide Şamlar köyü bir tehdit olarak görünmediğinden dolayı tatsız olaylar yaşanmamıştır.

■ **Kaynak: Şamlar köyü - S. Zebil - 2009**

ŞAMLAR POSTASI

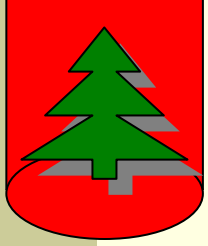
Şamlar köyü ve aile soyları - mahalleler

Şamlar köyü gençlerinde genelde görülen milli duyguları yüksek, heyecan duyan, kabına sığamayan ülke sevdalılar dahi genelde sosyaldemokrat eğilimlidirler. Bölgenin sünni gençlerine sorulduğunda gençlerden alınan yanıt: "Önce Müslümanım sonra Türküm" derler. Şamlar köyü gençlerinde durum tersi: "Önce Türküm sonra Müslümanım" derler. Sünni gençler arasında görülen "Türk olma" bilinci azdır. Siyasi dincilik yapanların kışkırtıcılığıyla kaldıklarından "milli" olmaktan çok dinsel yaklaşırlar: İslam-i ümmetçi ideolojide onların bilincinde "Müslüman olunmadan Türk olunamayacağı" vardır. Son yıllardaki açılımlar ise medyanın da aracılığı ile alevilerin kendini daha da iyi tanıtabilmesini sağlamıştır.

Şamlar köyü yerleşim yeri Laleli dağının güneyine bakan eteklerde serin sulu çeşmeyi orta alarak yerleşim sağlanmıştır. Köyün oluşumunu sağlayan ilk dört aile çeşmenin doğusunda "Gökler soyu", çeşmenin batısı "Halievi-Uşaklar soyu", çeşmenin kuzeyine düşen kaya diplerine "Kısalılar soyu", çeşmenin doğusuna yerleşen "Gökler soyunu" takiben "Bektaşlar-Abbaklar soyu" olur.

Çeşmenin batısına yerleşen "Halievi-Uşaklar soyu" nun yerleştiği yerin batısına düşen yere yaklaşık 300 metre ileride bulunan "Tüysüzün kuyusu" denen suyun başına "Mürseller soyu" yerleşir. Köyün dış kısmında kalan bölgesine yerleşen "Alılar soyu". Bu yedi aile Şamlar köyünün kurucu aileleridir. Bugünkü Şamlar köyü daha sonra değişik zamanlarda katılan aşağıdaki aileler ile tamamlanır. Bunlar: "Dervişler soyu", "Hüseyin Ali ve Köle giller soyu", "Aşır ve Dindan giller soyu" ve son olarak "Vanlılar soyu" ndan oluşmaktadır. Her soy kendi oturduğu bölgede ortak soy "köy odası" yaptırmışlardır. Sosyal ortamların sağlandığı yerler olarak kullanılmıştır. Günümüzde köy beş mahalleden oluşmaktadır. Bunlar **Kayardı mahallesi** (Yukarı mahalle), **Mürseller mahallesi** (Aşağı mahalle), **Haydar kapısı**, **Tüysüz mahalle** gibi adlarla anılır). **Düğenlik mahallesi**. **Harman mahallesi**. **Köy meydanı**, **çeşme üstü mahallesi**.

■ **Kaynak: Şamlar köyü - S. Zebil - 2009**

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü ve dil yapısı

Dil yapısında çevre köylerden daha türkçe konuşan bir köy toplumu vardır. Diğer köylere karşın yarı izole oluşundan dolayı Anadolunun pek çok bölgesinde bilinmeyen "öztürkçe" sözcükler Şamlarda köyünde konuşulmaktadır. M.S. 1072 tarihinde Kaşkarlı Mahmut tarafından yazılımlına başlanan "*Divan-ü Lugati-it Türk*" (ilk türkçe sözlük) değerli yapıtında örtüşen sözcükler günümüze kadar değişikliğe uğramadan Şamlar köyünde konuşulduğu belirlenmiştir.

Örnek:

Beleme: Çocuğu sıkı sıkıya beşiğe bağlayarak uyutma.

Börtlemek: Kızarmak, yanmak.

Örtme: Evlerde odalara giriş kısmı, yarı açık yarı kapalı ön kısım.

Bücük: Buzağı

Çalacak: Yoğurt mayası. Yoğurt yapımında kullanılan yoğurt.

Çimme: Yıkanma.

Dumağı: Grip, nezle.

Evtik: Oyalanma.

Eksi: Ucu ateş yanan odun parçası..

Irgalama: Sallama, silkeleme, yerinden oynatma.

İni: Geline göre kocanın oğlan kardeşi.

Kepen: Dağların sarp ve kayalık geçit yerleri.

Kösümle: Ayakları uzatarak rahat oturma.

Örü: Hayvanların gece otlarılması.

"Davarları gece örüye kaldırdı" gibi çoğaltılır.

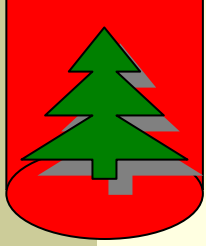
Pardı: Bağ bahçe çevirmede kullanılan ağaç kazıkları.

Saçı: Yeni gelin koca evine girmeden başına damat tarafından dökülen çerezle karışık bozuk paralar.

Sumsak: Yumruk.

Üleşmek: Paylaşmak.

■ **Kaynak:** Şamlar köyü - S. Zebil - 2009

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü lakaplar ve bağlar.

Lakaplar

Şamlar köyünde uzun, soğuk kış geceleri köy odalarında doluşurlar, Kerbala olayı, Eba Müslim ve Battal Gazi hikayeleri okunur ve birbirlerine "lakap" olarak ikinci lakap ad takarlarmış. Kişilerim toplum içindeki konumlarına göre bir "lakap" adı almayan yokmuş.

Cumhuriyetten öncelerine dayanan "lakap ad koyma işleri" o dönemde lakap ad bulmada becerikli bazı kişiler tarafından, kişilerin toplum içindeki hal ve hareketleri yanında, fiziki yanlarına göre de lakaplaştırılmış. Cumhuriyetten sonra çıkan "Soy adı yasası" ile kişiler "lakap adlarını" seçerek nüfuza "soyadı" olarak işletmişlerdir. Aşağıdaki örneklerle bir bakalım

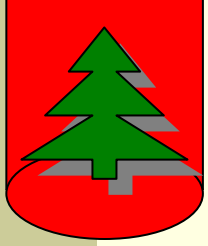
**Vadavada, Vıddıdı, Homuk, Gebeş
Ekmekçi, Tomat, Paşa, Semerci
Dindan, Lastik, Köle, Kocakafa
Çona, Kevşir, Gotur, Gardiyan
Dadi, Memili, Güdük, Babaoğlan**

**Tatil, Yörük, Emdik, Urubban
Osbit, İbiş, Naşatlı, Çoştan
Obi, Şaldan, Moy, Ehab
Hanta, Şimbil, Hüppen, Mecelle**

Şamlar köyü bağları.

Derebağ (köyün doğusu), **Çinikbağı** (güney doğu), **Seferbağı** (köyün kucağı), **Hasanbağı** (köyün karşı yamaçları), **Eskibağ** (köyün batısı), **Bakıbağı** (köyün batısı), **Küllemebağları** (köyün güney doğusu, köye dört km uzaklıkta), **Yanıksöğütbağları** (köye beş km uzaklıkta güney batısında), **Mahmatcabağları** (köye beş km uzaklıkta güney batısında), **Kürebağları** olarak geçen bağların üzümlerinden pekmez yapılır, evlerde küplere doldurulur. Artan pekmez pazarda satılır

■ **Kaynak: Şamlar köyü - S. Zebil - 2009**

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü soy ve soyadları

Halilevi-Uşaklar soyu ve taşıdıkları soyadları

Azman, Cenar, Kılıç, Karay, Şirin, Işık, Zebil, Lale, Caner, Nevruz, Şenkaya, Akduman, Saka, Sarıbulut, Demirörs, Okçu, Küre, Turhan, Yıldızdağı, Karakuş.

Gökler soyu ve taşıdıkları soyadları

Kutlu, Doğançı

Kısalar soyu ve taşıdıkları soyadları

Pervane, Sünbül, Bulduk, Hanta

Mürseller soyu ve taşıdıkları soyadları

Derbent, Karabulut, Çimen

Bektaşlar-Abbaklar soyu ve taşıdıkları soyadları

Yılmaz, Şenol, Gözet, Bektaş, Sarınc, Keman

Alılar soyu ve taşıdıkları soyadları

Aksu, Selvi, Çınar, Taner

Halılar soyu ve taşıdıkları soyadları

Çelik, Uludağ, Çetinkaya, Yıldız, Doğan

Hüseyin Ali ve Köle giller soyu ve taşıdıkları soyadları

Sarıkaya, Aydın

Aşır giller ve Dindan giller soyu ve taşıdıkları soyadları

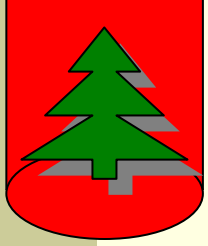
Şahin, Özdemir.

Vanlılar soyu ve taşıdıkları soyadları

Bulut

Yukarıdaki soyadlarının bazıları Şamlar köyünde yok olmuştur. Nedeni ise soylarını sürdürececek oğlan soyunun sürmeyesindendir. Adı geçen bu soy adları şunlardır: Bektaş, Lale, Karay, Şirin, Çimen.

■ **Kaynak: Şamlar köyü - S. Zebil - 2009**

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü ve inanç

İnanç

Şamlar köyü var olduğundan buyana Alevi-Bektaşidir. Köyün ana yapısında İslamlaşmış Şamani Orta Asya gelenekleri ile oldukça örtüşen yönü ile, şimdiki Şamlar köyü geleneklerine bir bakarsak: itikadı alanda sürdürü geldiği çabaları dikkate alınırsa nesillere ışık tutar olduğunu görürüz.

1970 lerin ilk yarısına kadar olan kesintisiz cem ayinleri sürdürdü. 1974 den 2000 yılına kadar kesintiye uğramasına rağmen 2000 yılında canların yeniden özlerine dönüp bir cem evi yaptırırlar. Cem kurup yol göstermek için 'Serçeşme' de oturan (Hacıbektaş) Veliyettün (Ulusoy) icazetiyle ozan "sercem" Dede Dertli Divani (Veli Aykut) "sercem" olur. Son sekiz yıldır kesintisiz cem ayinleri yapılır.

Şamlar köyünde sürdürülen yol "Dedeğan" olup, kendi içinden çıkan şehirleşmişlerin (İzmir e ve Norveçe yerleşenler) "Babağan" yoluna gidişleri bir tür çeşni olmaktadır.

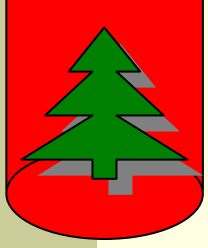
Şu an İzmirde yaşayan Şamlar köylüleri 7 Babaya bağlı 7 Cemde yol sürmektedirler.

İzmirde oluşan dergahlar "Babağan Bektaşiliği" olarak da algılanır. Norveçli Şamlarlılar arasında da cem ayini ve kültürel uğraşılar başlatılır. Buradada "Babağan Bektaşiliği" esas alınır.

Görülen yeni oluşumlarda geleneksel Şamlar "Dedeğan" aleviliği de vardır (Hem Norveç hemde İzmirde).

Şamlar köyü sakinlerinin ibadet konusunda Allah-Muhammed-Ali üçlemesi ile başlar. Onlar aşkına ve soyuna ibadeti bir görev bilir. 365 gün oruçlu olmak eline, diline, beline, aşına, işine, eşine sahip olmakla ölçülür. İktidadi inancı alanında Hacı Bektaş Veli dergahına bağlılık ve Hacıbektaş ilçesini "serçeşme" olarak tanıtır.

■ **Kaynak: Şamlar köyü - S. Zebil - 2009**

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü ve inanç

Dört Kapı Kırk Makam şeklindeki kâmil insan olma ilkelerini **Hacı Bektaş Veli** 'nin tespit ettiğine inanılır. Dört Kapı şunlardır:

Şeriat, Tarikat, Marifet ve Hakikat

Her kapının on makâmı vardır. Burada Marifet ve Hakikat makamlarının içeriklerine yer verilmiştir.

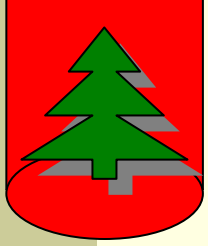
■ Marifet kapısının makamları:

- 1 Edepli olmak,
- 2 Bencillik, kin ve garezden uzak olmak,
- 3 Perhizkârlık,
- 4 Sabır ve kanaat,
- 5 Haya,
- 6 Cömertlik,
- 7 İlim,
- 8 Hoşgörü,
- 9 Özünü bilmek,
- 10 Ariflik.

■ Hakikat kapısının makamları:

- 1 Alçakgönüllü olmak,
- 2 Kimsenin ayıbını görmemek,
- 3 Yapabileceğin hiçbir iyiliği esirgememek,
- 4 Allah'ın her yarattığını sevmek,
- 5 Tüm insanları bir görmek,
- 6 Birliğe yönelmek ve yöneltmek,
- 7 Gerçeği gizlememek,
- 8 Mânâyı bilmek,
- 9 Tanrısal sırrı öğrenmek ve
- 10 Tanrısal varlığa ulaşmak.

■ *Kaynak: Wikipedia - S.A. Cenar*

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü dağlar - yatırlar - türbe

Dağlar - yatırlar - türbe

Şamlar köyünün, eski Türklerde olduğu gibi "koruyucu yatırları" vardır. Bu koruyucu yatırlar köyün çevresinde bulunan en yüksek tepelerdedir.

Köyü koruduğuna inanılan bu yatırlardan biri: "Aktaşdede" köyün karşısında bulunan "Sepkenli" denilen dağın tepesinde yattığına inanılır. Biride "Gözetdede" köyün kuzey doğu tarafına düşen yamaç olan "Gözet yakası" denilen dağda yatır. Öteki üçüncü yatır, köyün güneyine düşen "Doğancı dağı" denilen tepe üzerinde yattığına inanılır. Dördüncü ise en çok bilinip hürmet edilen, adına kurbanlar kesilen yatır, köy mezarlığı içinde bir türbe içinde yatır. Köy mezarlığındaki bu yatır, çok iyi bilinendir. Adı "Mistir Dede" dir.

Ne zaman yapıldığı bilinmeyen türbe 1970 li yıllarda yıkılır. Hazine avcıları bu türbenin örenini kazarlar. Bir şey bulamazlar. Kazanların akibetleri söylencelere göre hiçte doğal olmayan ölümlerdir.

Köylülerin inançlarına göre, yıkılan türbenin ören yerini kazanları "Mistir Dede cezalandırdığına" inanırlar. "Mistir Dede" türbesi yeniden yapılarak iyi bir türbe haline sokulur. İnsanlar mum yakıp dilek dilerler

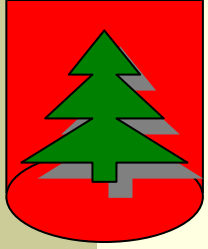
Şamlar köyü dağlarının bitki örtüsü

Şamlar köyü dağları çok çeşit ağaç türlerine sahiptir. Bunlardan bazıları: Çam, Ladin, Ardıç, Katran (Sedir), Meşe, Andız, Şimşir, Dişbudak, Kürt, Pırnal, Kavak, Karağan, Söğüt, Karamuk, Tavşançalı, Ayıasmaı.

Dağda yetişen meyve ağacı türleri

Geyikelması, Kızılcık, Alıç, Dağeriği, İğde, Ahlat, Cırtlık, Bük, Böğürtlen. Bağ ve bahçelerde: Ceviz, Elma, Armut, Erik, Dut, Ayva, Üzüm. Ayrıca dağlarda Dağ çayı yetişir.

■ **Kaynak: Şamlar köyü - S. Zebil - 2009**

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü doğası - ağaç türleri.

Meşe (Eiketre)

Ladin (Grantre)

Dişbudak (Asktre)

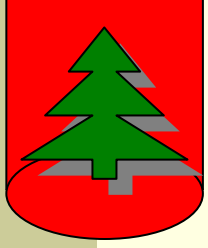

Ardıç (Einertre)

Çam (Furutre)

Kaynak: Wikipedia – S. A. Cenar

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü doğası - bahçeler - yaratıklar.

Dağ, arazi, bağ-bahçe adları.

Laleli dağı, Haraplar, Bokludere, Söbeovası, Cevzlikoyak, Akdağ, Kocataş, Alatai, Sepkenli, Asmakaklık, İncebel, Nebidağı, Peyniri, Çarkini, Öteyüzdağı, Doğançı, Şimşirli, Kepennik, Katırnalı, Aksu, Gökçen, Yıldızhan, Kargılı, Sumaklık, Kanlıboğaz, Kızanlık, Kaklıkbaşı, Başyazı, Dolay, Karayaka, Sarnıç, Külleme, Pamukderesi, Akçapınar, Ayöldüğü, Göçderesi, Samaniği, Kireçderesi, Bahçeli, Bağderesi, Gerginardıcı, Olukayağı, Oğluşam Otluk, Ediklidesi, Avcıçayırı, Kovanlık, Soğuksu, Mahmatça, İlkılı, Kızılcıkderesi, Çadırönü, Gürbelen, Kodaman, Karadağ, Tezderesi, Eskikel, Yanıksöğüt, Öteoluk, Devlekderesi, Korubaşı, Sıçanlı, Kertiliağıl, Çatalkaya, Söbüçe, Çatak, Çipilden, Çatmaardı, Topukluardı, Gebeciyeri, Ayni, Devrent.

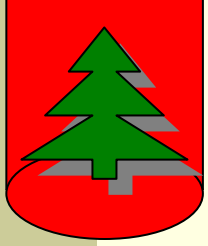
Şamlar köyü dağlarında yaşayan yaban hayvanları.

Yaban domuzu, Tilki, Kurt, Sansar, Porsuk, Sincap, Vaşak, Tavşan, Dağ kedisi, Keme, Malbekçisi. Ayrıca sürüngenlerden çok çeşitleri olan yılan türleri, kertenkele ve dağ sıçanları bulunmaktadır.

Şamlar köyü dağlarında yaşayan kuş türleri

Doğan, Karga, Kığıla, Saksağan, Keklik, Baykuş, Kırlangıç, Karatavuk, Alapatak, Üveyik, Güvercin, Dağ Bülbülü, Ebabil, Arıkuşu, Atmaca, Sığırcık, Takkalıserçe, Çobanaldatan, ve bol serçe çeşitleri vardır. Şamlar köyü inancında güvercin, kumru, kırlangıç ve leylek öldürmek çok günah sayılır.

■ **Kaynak:** Şamlar köyü - S. Zebil - 2009

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü doğası - hayvan türleri.

Vaşak (Gaupe)

Kurt (Ulv)

Tilki (Rev)

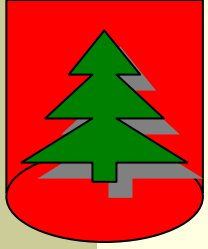

Sansar (Mårdyr)

Yaban domuzu (Villsvin)

Kaynak: Wikipedia – S. A. Cenar

ŞAMLAR POSTASI

Şamlar köyü doğası - kuş türleri

Doğan (Falk)

Saksağan (Krâkefuğl)

Keklik (Rapphöne)

Çobanaldatan

Üveyik (Turteldue)

Kırlangıç (Svale)

Kaynak: Wikipedia – S. A. Cenar